

ZOMBOR és VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH MEGYEI EGYESÜLT ELLENZÉK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE.

SZERKESZTŐSÉG:

Grómon- és Zrinyi-utca sarján, I-ső emelet,
hova minden a lap szemlére illető közlemények intézendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Felolvasó szerkesztő:

Dr. MOLNÁR GYULA.

KIADÓHIVATAL:

Oblát Károly könyvnyomdája Zomborban,
hova az előfizetések és minden a lap anyagi részét illető közlemények intézendők
és ezek díjai fizetendők. — Hirdetések előre fizetendők.

Előfizetési árak: Egész évre 8 frt — Félévre 4 frt — Negyedévre 2 frt.
Néptanítóknek egész évre 6 frt — Félévre 3 frt — Negyedévre 1,50 — Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik hetenként kétszer:

Vasárnap és esütörtökön.

A mi történik.

A jelenleg folyó igen fontos politikai események tárgyában a következő közleményeket sokszorosan jónak bizonyult forrásból veszi a „Pester Correspondenz”:

Emberek és hírlapok, kik és melyek szívesen kérkednek jólértesültségükkel, időnként — ha t. i. valamely „forrás”-nak úgy tetszik, hogy kiöntésért bizonyos okokból az ő irányuk szerint dirigálja. — jól is vannak értesülve, ez idő szerint nagyon szerényen lépnek fel ama feltevés ellen, mintha a bolgár kérdés valamely szerepet játszanék Bismarck és Kálnoky friedrichsruhei, vagy Vilmos császár és Abdul Hamid szultán konstantinápolyi találkozásában. Ezek a publicistikai személyiségeket és orgánumok hamis ösvényen vannak: határozottan csalatkoznak, ha valóban azt hiszik, hogy a két vezető államférfi s a két nagy uralkodó beszélgetésük közben éppen a legaktuálisabb és legmomentuózusabb ügyet kikerülve fognak s egyáltalán nem használnák a dolognak, melynek pedig szolgálni szeretnének, azzal, hogy-ha annak valódi állapotát leplezik.

Egyedül az igazság alkalmas arra a politikára, melyet a hármass szövetség követ s a világéke, ez az egyetlen, oly magasztos tartalma s végezője a szövetségnek, nagyon gyenge lábón állna, ha a legesekélyebb változás az általános helyzetben azonnal megintatná.

Nos, igen, a bolgár kérdés szerepet játszik az e napok politikai találkozásában, még pedig igen lényegeset.

Tény az, hogy a császár legutóbbi berlini látogatása tartós benyomást hagyott maga után hátra és úgyszólván szárnyakat adott ama kívánságnak, hogy ama kedvező dispoziciók, melyeket Sándor császár Bismarck előadásai folytán nyert, immár legyenek kiterjesztve a békefeliga többi tagjaira is, és az orosz egyeduralgató engedje magát meggyőződöttetni arról, hogy Ausztria-Ma-

gyarország és Olaszország épp oly kevéssé töreksenek Oroszországot, hatalmát, tekintélyét, morális súlyát meg-rövidíteni, mint Németország. A status quo változatlan fenntartásában, az egyes Balkánállamok evolúcióival szemben a hármass szövetség tagjai részéről folytatott passzívításban hajlandó Oroszország annak bizonyítékát tekinteni, hogy élene a szövetség valóban nem követ aggresszív cselekedeteket. Ez azt akarja jelenteni, hogy minde-nyit szüntessék meg a törekvést, miszerint rábírnák a portát Bulgária jelenlegi közjogi állapotának törvényesítésére vonatkozólag az őt megillető kezdeményezési jog érvényesítésére és ne bátorítsák fel a szultánt, hogy a maga részéről Koburg Ferdinánd Bulgária fejedelmeként való elismertetésének javaslatával forduljon a berlini szerződés szignatárius hatalmaival. Ez az, a mi történik; egyebek közt ez lesz taglalva Friedrichsruhében és meggesseitelve Konstantinápolyban.

Ferdinánd fejedelem tudja ezt és ő s államférfiai ministerei e szerint rendezik be dolgaikat. Ferdinánd fejedelemnek jó orra s finom hallása van, fél Európán keresztül tett útján kiszimatolta s a vele barátságban levő politikusok beszédéből és hallgatásából kivette s megértette, hogy a kázaniki rózsákat, melyeket a véletlen dobott az ölébe, huzamosan csak a türelem tarthatja meg számára s ő esendés kintartást fog parancsolni az övének. Bulgária várhat, annyival könnyebben, mint-hogy sikerült Ferdinándnak, biztosítani az országnak nélkülözhetetlen közsönt. Bulgária várni fog s nem fogja megenyöztetni a szultánt, ha ez ismét elhalasztja a már mindenesetre határozottan megígért lépést, hogy javasolni fogja a szignatárius hatalmának Ferdinánd elismertetését.

A bolgárknak bolgárabbaknak azonban nekünk sem kell lennünk, s így minden különös kedvetlenség nélkül megnyugodhatunk abban, hogy a bolgár kérdés tovább is függőben marad: „nekünk mibe sem kerül, Oroszor-

szágnak meg kedve telik benne.” Mi annál nyugodtabban várhatunk, mert az eddig tett tapasztalatok szerint meglehetősen kétségtelen, hogy az Oroszország által kívánt s az ő kedvéért meghagyott interregnum alatt a bolgárok szíve mindinkább elidegenedik az egykori megszabadítótól s mindinkább betelik rokonszenvvel és bizalommal Ausztria-Magyarország s önzetlen barátsága iránt.

Azt nem lehet tagadni, hogy a közvélemény Ausztria-Magyarországon szívesebben látta volna Bulgária elősegítését, mint a provizorium immár megkedvelt folytatását, esakhogy a gyakorlati politika nem követ-heti, nem szabad, hogy kövesse a közvélemény sebes rohanását és a világéke fenntartása már csak megérdemel egy kis önkényszerítést. A mi halad, el nem marad; Ausztria-Magyarország, ha lasabban is, ez uton eléri célját és pedig ama borzasztó áldozat nélkül, melybe még egy győztes háború is kerülne. A Balkán-államok Kálnoky programja szerint szabadon és függetlenül fognak fejlődni, s minél erősebben virulnak e szabad fejlődésükben, annál élénkebben vonzódnak Ausztria-Magyarországhoz.

Mint szikrázott és lángolt a közvélemény az egész monarchiában, midőn Romániában a bolgárok, Szerbiában a radikálisok jutottak kormányra. Minden elveszett, mondták, Oroszország az egész vonalon győzött. Kálnoky megőrizte nyugodt vérért s tántoríthatatlan megmaradt önzetlen baráti szomszédátság s előkelő tartózkodásu politikája mellett. És mi lett a következménye? A konzervatív román kormány kedvét keresi Ausztria-Magyarországnak s Labovary újra meg akarja kötni a gazdasági politikai köteleket, melyet Bratiano szétépett. Szerbiában ünnepli báró Thömler, míg Persiani a sakk-táblán majdnem észrevétlenül áll a sarokban, jól lehet ő a királynét toltta előre.

A „Zombor és Vidéke” tárczája.

SINON.

Beszély: Híadortól.
(Folytatás.)
IX.

A ki az eddigi fejezeteket figyelemmel olvasá, meggyőződhetett arról, hogy a hajdani óriás mythosai alakokat is ugyanazon apró okok és szenvedélyek vezérlék, melyek a mai nemzetiség háborúk szívvívóit: a felsőbbesség, és egyeduralom. A szerelem ma már nem játszik oly fontos szerepet a hadviselésben, mi azt bizonyítja, hogy korunk gyakorlatibb, de nem oly lovagias, mint a Helenák kora.

A politikai tényezők időnként csak nevetek cserélnek, de a harez mit folytatnak: a farkas és a bárány.

Phaedrus nem hiába írta e mesét, mert közel állt a forráshoz. Látva a háborúk titkos rugóit, a furfangos szereplőket, az álarcot, mit viselnek, az elpalástolt érdeket, szóval, hogy mindenki inni akar a kristály forrásból. Pedig már oly zavaros a forras.

Igy volt az minden időben, így lesz-e mindig? ezt tanítja a történelem és a tapasztalás.

Mig Ulysses és Phoenix Juno templomában a prédát osztották szét a görög harcosok közt, ezüst edényeket, arany serleget, drága amforákat, addig Heléna elvonulva imádkozik Vesta templomában.

Vajjon kiért imádkozott! Férfieért-e? vagy Párisért?

Egy imába s az anyvi drága tárgyat foglal, azt hiszem hogy a spártai foglyuló imádsága zavarba hozta az égiket, mert hol egyikért, hol másikért gyújt meg a tőmjént és mire égbé szállt a szent füst, szíve már más imába kezdett.

Félt mind a görögöktől, mind a trójaiaktól, nem ok nélkül. Az, kiből ő szabadítót remélt, meglehet bakója lesz. Félt minden neszől. Egyszerre halk léptek hangzottak a márványlépcsőkön. Az oltár háta mögé vonta magát.

De ez nem volt Menelaos; azok a léptek másképp hang-

zottak, gyorsabban és tele zenével. De bár nem az ő léptei voltak, kétség kívül nem messze van, mert gyakran megjelenik lelke előtt búszke szépségében.

— Mért vagy oly búszke? — kérde tőle egyszer Heléna.

— Azért, mert te oly szép vagy.

És Heléna most is szép volt, bár titkon hervadtak arc-rózsái, de mióta a léptek közeledtek, szíve gyorsabban vert és megélenkült arcján a szerelem egész tavasza nyílt ki.

Menyivel szebb volt Menelaos alakja a többi görög hő-sőknél és a doriái fejedelmeknél! — azokat a gyűlölet, a bare-vagy és a dicsszomj rideg érzete alakította át, mig Menelaost a szerelem bővs erjé tartá meg úde ifjúságában, olyannak minő volt Spártában. Volt sok deli, hős, dalias lovag a görög táborban, például Pyrhos, Agamemnon, de valódi szép férfi csak kettő volt: Páris és Menelaos.

Mind a kettő szeretett. Mind a kettő rózsát viselt, kardja markolatán. Azért mondta Ovid Párisról: tu Pari! semper ama.

— Hol vagy Helénám? — szólt Páris oly ovatos hangon hogy Heléna rá föllekzett, de azért nem merte elhagyni rejteket.

— Én vagyok, ne félj! Páris a te szabadítód.

— Mi történt? itt vannak a spártaiak? — szólt Heléna előlépve az oltár mögöl.

— Ne kérdezz kedvesem, hanem kövess. Itt többé nem vagy biztos helyen. Van Ida hegény egy régi elhagyott templom Ceres temploma, ott biztos menhelyet találsz mindaddig, mig hajóra nem szállhatunk.

— A hajó még távolabbra vinne Spártától; itt is már nagyon messze vagyunk tőle. Mondj le birtokomról és menj védelmezni roskadozó hazádat.

— Előbb megmentelek.

— A templom az én menhelyem; innen csak a Rogusra szállok.

— E templom védistennőjére! kérlek kövess; léptek hangzanak, a görögök véredet szomjazzák.

— Te sokkal többet szomjazol Páris: becsületemet.

Most a templom boltoztat át egy szenvedélyes férfihang harsogott, mire Heléna egész lényében megrázkodott.

Menelaos hangja volt. Jól ismeré e hangot, mely hajdan oly lágy vala, mint a harfa, és most oly erős harsóna lett. A szerelem vihara szólt benne.

Páris a háttérbe lépett, varva az ellenséget.

— Menelaos! — kiáltá Heléna önfeledten és felgurva az oltár lépcsőiről férje nyakába borult.

Meláos feledett mindent és az első tekintetért mindent megbocsátott.

— Eljöttem érted, nem magam, hanem egész Sparta; szólt Menelaos, esakhogy élsz! esakhogy látlak még egyszer! — nem kérdezem, ki ejtett több könnyeket éne vagy te? Elég, hogy karjamban vagy.

Most Páris előlépett nem szikrázó szemekkel, nem a féltékenység tajtékzó dühével, nem a szerelem halálos szándékával.

— Spárta királya! megsértettelek, — mondá, nem kérek bocsánatot tőled, mert azt nem adhat; hisz akkor nem volna spártai. Helénaért jöttél, jogod volt; vendégemet megvédelmezni kötelességem. Jer, menjünk ki e szent helyről, mit vérel fertőzteni nem szabad és döntsük el a karddal, kié legyen Heléna?

Menelaos, ki még mindig Heléna szeméibe mélyedt, most e névre fölébredve:

— Kié legyen? — mondá; itt a felelet.

De e percben halálos búz áradt el a templomban, úgy hogy mindnyájjan elkábultak tőle.

— A lernai kigyó! — suttogá Heléna — menekülj Páris, ez a te gyilkosod.

Mily undok búz volt! — Nem sokára becsoszogott Hercules sarujában Philoctetes a mérges nyilvesszővel.

— Menekülj! menekülj!

— Trója már be van véve — szólt Philoctetes — add vissza Helénát Spártának és én visszatérek Lemnos szigetére.

— Helénát nem adom se Herculesnek, sem a lernai kigyónak, sem Menelaosnak, felelt Páris határozottan.

Philoctetes már szegezve tartá nyílát.

— Akarsz-e az isteneknek engedelmesskedni? — kérde Hercules barátja.

Városi közgyűlés.

Zombor szabad királyi város törvényhatósági bizottsága 1889. évi november hó 6-án délelőtt 10 órakor a városháza nagytermében rendes közgyűlést tartott.

Az elnöklő főispán megnyitván a közgyűlést, üdvözlő a szép számban összegyűlt bizottsági tagokat.

Az üljénzettel tudomásul vett polgármesteri jelentés után felolvastatták Dr. Haynald Lajos bíróknak érsek köszönetnyilvánító levele az aranyismeret alkalmából hozzáintézett üdvözlőre.

Vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Ó Nagyméltóságának leírata a Falcione Gyula fele ösztöndíjalapítvány alapítólevelének jóváhagyása tárgyában. — Tudomásul vétetik.

A leg több adót fizető városi bizottsági tagok 1890. évre megállapított névjegyzéke. — Felolvastatik.

Polgármesteri jelentés a folyó év végével megejtendő városi bizottsági tagválasztások tárgyában. — Az általános intézkedések megtétele és a választás határnapjánál hó 17-ikéig tüzetik ki.

A Falcione Gyula fele ösztöndíjalapítványról betöltendő alapítványi néki elnyerése iránt beérkezett pályázati kérvények. — E tétel kis vita tárgyát képezte. A tanácslelt mely pártja az iskolaszéknek 7 szavazattal 4 ellenében hozott abbeli határozatát, hogy az ösztöndíj, tekintettel Falcione Gyulának az alapítóhoz fűző kötelekére, valamint hogy apja szegény, neki adasék daczára annak, hogy már kétszer elvesztette. A főispán figyelmezteti a bizottsági tagokat, hogy a Falcione-féle stipendium alapítólevele értelmében a rokon fiúk csak akkor bírnak előnyvel, ha egyforma jeles bizonyítvánnyal bírnak, továbbá arra, hogy Falcione Gyula bizonyítványa korántsem jeles. A közgyűlés ennek daczára 49 szavazattal neki ítélte oda. Gratz Ferenc II. éves joghallgató 5, Kleiner Lajos VI. oszt. tanuló 7 szavazatot kapott. Matzitz Pál folyamodványa alaki tekintetből lett visszautasítva.

Zsigmond Béla mérnökkel az artéri kút vállalata tárgyában megkötött pótszerződés. — Elfogadtatik.

Közigazgatási bizottság bejelentése az ülésekről igazolatlanul elmaradt tagok iránt. — Jóváhagyatik.

Pénzügyi és gazdasági bizottság előterjesztése Gergurov Jakabnak a 10. sz. birtokhelyiségi bérlete iránt tett ajánlata tárgyában. — Nevezett ajánlata nem fogadtatik el.

Hamoder Károly zombori lakos kérvénye 80 □ □ □ városi terület eladásra iránt. — Elutasítatik.

Özveggy Polzovits Máriával 639 ⁴/₁₂ □ □ □ föld megvétele iránt létrejött szerződés megerősítése tárgyában hozandó határozat. — 120 frtért megvétetik.

Kertészeti bizottság előterjesztése a bukováci erdészlakhoz tartozó 1 hold 1000 □ □ □ kiterjedésű földterületnek eperfaiskola céljára leendő kijelölése iránt. — Elfogadtatik.

Borsod vármegye átirata a marhalévéli úrlapoknak a kir. adóhivatalok által leendő kezelése tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Szabolcs vármegye átirata a törvényhatóságot tisztviselőválasztási jogának feltartása tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Fizetési előlég iránti kérvények. — Megadatkak.

A lakatya építési bizottság előterjesztése az iránt, hogy a lakatya átadása ünnepélyes aktsussal történjék. — Elfogadtatik és 200 frt e célra kiutalványozatik.

Megyei s helyi hírek.

* **Kinevezés.** A földművelési miniszter Szezybold Károly kir. segédmérnököt a kömveis, kőfaragó- és ácsmeisteri képzettség megvizsgálására szervezett zombori bizottság tagjává nevezte ki.

* **Az újonnan épült kaszárnya,** mely I. Ferencz József nevet visel, hétfőn lett a közhadseregnek a város által átadva.

Paris elkábulva a halalos büztől, nem válaszolt.

Heléna Menelaos lábaihoz roskadt. Ne öld meg kérlek!

— Érettem ne könyörögj! — szolt büszkén Priamos fia — bár e gígyó eleven volna, levágnám mérges tarját és mind azokat, kik toled elakarnak szakítani.

Azon percében, midőn Paris Menelaosra emel kardját, egy nyilvessző pattant el, mely Paris szívébe furódott.

Menelaos éppen nem örült e varlatlan segélynek, mert maga akart bosszút állni Parison, ki meggyalázta őt egész Spárta előtt.

Philottetes csak egy nyilat lött ki a csomóból, de az a legszebb, legférfiasabb, legderekbabb trójai hőst terítette le.

Menelaos sok ideig néman és mozdulatlanul állt, míg Heléna a holttestemre borult.

— Heléna! menjünk innen, — szolt hosszú szünet után a férj — hadd lássam Tróját, melynek legfőbb kincsét a lángok közül megmentettem.

— Engedj három napot Paris holtteste mellett töltenem. — Tétl szerezted őt?

— Siratom a halottat.

— Jó, sirasd a trójait; — és Menelaos elment a nélkül, hogy Helénát oly hosszú távollét után megcsókolta volna.

De Agamemnon ki a háttérbe vett Cassandrával, tanuja volt az egész jelenetnek, visszavezette őt Helénához.

— Ez Spárta legszebb gyöngye, mondá, foglald be újra koronádba.

Látva a halott kialakult szemeit és Heléna két ragyogó szemesillagát, engedelmeskedett Menelaos.

— Most nem Junó templomába, ott vár dúk oszlopokod. — Elég nekem Heléna.

Philottetes bevégezve halalos művét, óriás bárdját vállára vetve, kifelé csoszogott a templomból.

— Egy szára Philottetes! — állíta meg őt Agamemnon; mit kívánsz jutalmul nagy szolgálodért?

— Elég nekem Hercules barátsága — válaszolt Pheos fia, otthaggya az atridákat és trójai kincseket.

(Vége köv.)

* **Személyi hírt.** Eötvös Károly országgyűlési képviselő, ügyvéd hétfőn és kedden Zomborban jött Fülöp Kálmán vedelmi ügyében.

* **Kinevezés.** Mihály Lajos zombori földink a novemberi előléptések alkalmával Triestre lett kinevezve ezredorvosná.

* **A tartalékos tisztek rapporija.** A közös tartalékos tisztek ideai föllenőrzési szemléje hétfőn, november hó 4-én tartott meg.

* **Bignio-koncert.** F. hó 4-én érdekes koncert-estet élvezett végig a zombori közönség színházunkban. Két művész produkálta magát, a kik mindegyike a dícsőség latorjájának majdnem legmagasb fokára jutott, s most — nyugalmában vonulva s babérok pihénve, — vidéki kisvárosi közönség előtt elmondják újra szép műljüket. Bignio Lajos a császári és királyi kamaranékes még tíz év előtt csillagként ragyogott a művészet egén, s a bécsi, budapesti közönség lelkesedéssel hallgatta énekét. Azonban a művész csillaga is elhomályosult, s Bignio se kerülte ki sorsát. Az idő körülményei ereje az ő érezes tiszta bariton hangját is megfosztá bűbájtól, s ő kénytelen volt a magán életbe visszavonulni. — Azonban bármily sokat is veszett a híres Bignio Lajos hangjából, annyival meg ma is rendelkezik, hogy beünnepelje egy estén gyönyörködtető tudójn az a zomb. 4-iki estely közönségük előtt maradóan emlékek fog birni. Bignio Weber zongoraművész társaságában jött, a ki énekpróbáit kísérte s kiöltötte az egyes darabok közti időt klaszikus zongoraművészi előadásával. Weber egy szerény külsőjű görbe — szegényes emberke, a ki rendkívüli technikával rendelkezik s Bethoven „Szonata Apassionata”-ját művészi praecizitással adta elő, ha mindjárt előadás nélkülözése is a jellemzés színeit s egész játékán bizonyos bizgatag egyhangúság vonult végig. Bignio Wagner Tannhäuser operájából énekelte egy kis részletet, majd némi Alarcos bábi”-ből később Sehnnman „Du bist wie eine Blume, s Meyerbeer „Carmen schénes Fischermadehen” című daltait s végül Fame „Les Commesaux” című himnusát énekelte. A darabok megválasztásában nem igen volt szerencsés, mert ezek közül csak a Heine verseire írt dalok batottak, a többi hidegen hagyta a közönséget. Azért taps s ováció bőven volt, s a teljesen meglett színház mindenképpen a karta tündéti Bignio hírneve iránti hódolatát. Weber a dalok közti időt töltötte ki zongora-játékával, mely mint már fentebb mondtuk — a technikai összességben való excelléssal hatott. Többet is játszott, mint a programban ígérte, mert a program igen vékony lére volt erőseztve s az időt ki akarták kissé húzni. Az ilyen szülő énekes-koncertek rendszerint vagy nagyon rövidiek, vagy nagyon hosszúak s egyik se tetszik a közönségnek.

* **Kegezet.** Néhai Falcione Gyula sírjára a halottak napján Frank Mihály II éves joghallgató, a Falcione-féle stipendium dívejeje, ritka szép virágkosárral kldött. Bpestről s helyezettette le sírjára, kogyelőtényik így adván kifejezést. A kegezet ily szép kifejezése díszesert érdemel annál inkább, mert a Falcione-féle stipendium többi dívejei nem tartották szükségének jeltvejöknél, ha mindjárt egy szerény koszorkosa alakjában is megmégíkezni.

* **A főrapport.** November 4-ike a tartalékos tisztek napja... Ez azon kevés napok egyike, melyeken az uniformis viselése a tartalékos tiszteknél nemcsak hogy meg van engedve, hanem köteleességik. A poros tiszti köpeny, a rozsdás kard, a fényszórt csákó e napon elővándorolnak a szekényből és „privátdíner” hiányában a csinos szabociacs kénytelen ily katona dolgokkal megbarátkozni; félóra alatt ki van tisztítva a kabát, folyécs ismét a kard. A csákó csak egy esilög s mind e szép dolgok tulajdonosa beleszerijti tasját a es. és k. uniformisba. Már korok rugeljen látjuk jámbor ismerőseinket harezias pozitívában, kényes léptekkel a kaszárnya felé halognak. Kilépez orakor megkezdődik a rapport. Az őrnagy kidrukoll egy es. és k. hesedőt, segédisztje meg felolvassa az egyes tisztek neveit, kik bemutatják irományakat, s ezzel befejeződik a rapport. — Az ideai rappporton fololvastatott még a „es. és k.”-ra vonatkozó királyi kézirat.

* **A vármegye törvényhatósági bizottságának** f. évi október hó 8-án tartott közgyűlése 703. sz. a hozott határozattal f. évi október hó 23-ára kitűzött s megtartott megválasztási tag választás megírására céljából a vármegye igazoló választmánya f. évi november hó 8-án reggel 9 órakor az alispán hivatalos helyiségében ülést tart.

* **Eljegyzés.** Diener János kulai ügyvéd eljegyezte folyó é. okt. 31. Glószánban Stehlo Flóra kisasszonyt, Stehlo József ottani ev. lelkész leányt.

* **Árverések.** Lukatsék Demeter 1800 frta beesült ingatlanai november 17-én Ujvidéken. — Jovánovits Vásza hagyat. és Jovánovits szül. Gyurics Natalia 120 frta beesült ingat. november 17-én Ujvidéken. Fürst A. M. német-palánki lakos 337 frta beesült bolti áruk november hó 11-én. Német-Palánkán Pflüß József bukini lakos 456 frt beesült ingatl. nov. 6-án Német-Palánkán. — Begeresy Gilisa nádalyi lakos 430 frta beesült ingatlanai nov. hó 8-án Nádalyon. — Hanczinger Vilmos újsziváci lakos 2295 frta bees. ingatl. december 17. Zombor. — Gyullancz Szoven 727 frta b. ingtl. 1890. január hó 2-án Zombor. — Mikovics Miklós 600 frta b. ingatl. 1890. január 3-án. Zombor.

* **Jegyzőválasztás.** Ó-Vérbáson a f. hó 26-án megejtett jegyzőválasztás alkalmával Kiss Gyula volt aljegyző 35 szavazattal meg lett választva.

* **Eszkívó.** Kollár József az ó-becsei fiataliség egyik legkedveltebb tagja október hó 28-án orok országos esküdött Tripolszky Margit kisasszonynak, a bécsmegyei armentisztő társulat vezérigazgatójának, Tripolszki Laszlo kedves és szép leányának.

* **A tanfelügyelők** iradai munkaterheinek megkönnyítése mar rég foglalkoztatja közoktatásügyi miniszterünket. E végett f. é. november 20-ikára értekezésre hívott össze, melyre tanfelügyelők Csirfusz Ferenc kir. tandücsos is meghívottat.

* **A zental vasut megnyitási ünnepélyén** Bács-Bodrog vármegye 5. Torontál vármegye 3. a t. kanizsai. topolyai. dorozsmi, ó-becsei és zental járás 1-1. Horgos. Gasztavert. Topolya. Sándor. Martonos. Ó-Kanizsa. Adá. Petrovosszéles és Ó-Becse 2—2, míg Szabadka 3 kiküldött által fogja magát képviselőit, kik Zenta város vendégei lesznek.

† **Halálözös.** Mészáros Ignéz Ó-Kanizsának közszeretében álló derek plóbanosa f. hó 4-én megözönt elni. Mészáros Ó-Kanizsán szülött és 1878. óta szülővárosa, a vidéki papsg egyik legtisztelőre méltóbb papja, 1848-ban zombori káplán volt, de a szabadságharc kitörésekor ott hagyta a káplánságot, s kardot fogott a veszélyeztetett haza védelmére. Hősleg végre harcolt, míg a világiós katasztrófa után az osztrákok kezébe került, kik a papból lett honvédkapitány Bajára kldték, hol két hónapig volt internálva a barátok zárójában.

* **A zental italmérséi jogot** a város a kiküldési árban, 31167 frt 62 ¹/₂ kr. évi beírt magához váltotta.

* **Agárverseny.** A bács-bodrogvármegyei agárász-verseny f. hó 9-én tartja országos kolyóagárversenyt. Az összejövetel Szabadkán f. hó 8-án esti 8 órakor lesz a „Bárany” vendéglő disztermében, hol az összevetés s sorhuzás is eszközölteti fog.

borsodi s katymári Latinovits Géza egyleti elnök vezetése alatt Lakasról s a lovak s agaraknak elszállósulásáról gondoskodva leendő. Az első díj egy 250 ftr aranyserleg. Nevezési díj 10 frt idegen agaraknak. Nevezni lehet f. hó 8-ig esti 12 óráig Vojnits Gabóri István titkár úrnál. A versenyter kitanó nyulási hely.

* **Veszekedő tanárok.** Néhány hónap előtt Benedek Gyula szabadkai tornatanár összeveszett a tónap helyiségben egy tanártársával. A miniszter ezen botrán miatt, melynek okója a másik tanár volt, Benedeket állásából elmozdította és kimondotta, hogy nevezett 5 évig e minőségben sehol sem működhetik.

* **Sajtópör.** Milassin József ó-becsei ügyvéd sajtópört indított Dörner Marton ellen azon kemény és becsületbe vágó kitöltek miatt, melyek Dörnernek a nyáron megjelent riportáiban Milassin ellen foglaltak.

* **Fegyelmi vizsgálat** lett elrendelve Léway Simon szabadkai városi pénzügyi tanácsnok ellen a módosított közevtévám és helypénzesedési szabályrendeletkor felmerült és f. évi február hó 18-án 1777. szá. bérkezett s utóbb ismertetlen sürgöttöt belügyminiszteri észrevételeknek késedelmes, csakis az október 10-iki közgyűlésen lett elintézősért, valamint Makó városnak a Száskai Nagy Róza kórházi ápolóra vonatkozó összes illetőségi iratoknak megküldése iránt, téves számbírátkozással intézett s az ügyosztályhoz f. évi július 26-án 7703. szá. által érkezett megkeresésnek szeptember hó 14-én lett elintézése miatt.

* **A fizetési meghagyásokról** és a kisebb polgári per ügyekben való eljárás szabályozásáról szóló törvényjavaslat már elkészült az igazságügyminiszteriumban. Az Ügyvédok Lapja miútt száma részletesen ismerteté s javaslatot, melyből a következőket közöljük: Fizetési meghagyások után behajthatók lettek azentul azok a követelések melyek határozott pénösszeg fizetésre vagy helyettesíthető dolgok vagy értékpapírok szolgáltatására irányulnak. A váltókövetelések nem tartoznak ide. A fizetési meghagyás kibocsátására az összegre való tekintet nélkül a királyi járásbírósgok lesznek illetékesek. A kézbesítési bírósági székhelyekben bírósági végrehajtó, más helyeken a községi vagy körjegyző által eszközöltetik, melyért a törvényjavaslataban díjak vannak megállapítva. Az adós 15 nap alatt jogosítva van ellonmondással élni, mely esetben a hitelező követelését a peres eljárás szabályai szerint érvényesíti. Az alaptalan ellonmondással elő 500 frtíg ügyekben is a peres eljárás megindítását a fizetési meghagyás kibocsátásának meg kell előznie. Ez a szabály a kereskedelmi ügyekre is alkalmazandó. Ha ebben az ügyben a peres eljárás megindítatik, az érdemleges ítélet ellen a tönkterjedésben való felelősség kizárásával felülvizsgálati kérelemnek van helye; ha a bíró érdemkelt, illetéketlen volt, ha az eljárás szabályok meg lettek sörve és különösen ha a bíróság az anyagi törvényeket vagy szabályokat helytelenül alkalmazta. A felülvizsgálati kérelem nyolc nap alatt terjesztendő föl az illetékes törvényszékhez, mely végérvényesen határoz. Ha a törvényszék az ígyet tárgyalja, a felek jelen lehetnek, az előadás után röviden nyilatkoznak. A törvényszék végzését vagy ítéletét nyomban kihirdeti, de ezt a feleknek a járásbírósg útján külön is közzétesziti.

* **Csöndnyitás.** A szabadkai kir. törvényszék Klein Dávid zental ügyes ellen a esodéljárás elrendelte. Csöndbiztos! Olvaszky Jenő törvényszéki bíró, tömegrendnökül! Szarics Bertalan zental ügyvéd rendelgetett ki. A követelések bejelentésére november 19-é, felszámolási tárgyalásra november 29. és a esodélválasztmány kijelölésére november 30. van kitűzve.

* **Éltűnt ezres.** Domonkos István és Szalma György m. hó 20-án együtt idogáltak, midőn Domonkos részeg fővel kivett egy ezres bankót és azzal tündéti és henegegni kezdett. Szalma György is kezdett később „tündétni”, el is tündétté az ezrest és átadta feleségének. Szalmánál elkérte a koresmárosné azzal, hogy ha keresik, azt mondja, t. i. Szalmáné, hogy ő neki az ura csak egy tizest adott, s így nála nincs ezres. A nőta vége az lett, hogy az összes szerepő szemlélyzet a járásbírósgai börtönbe került, csak az ezres, az nem került elő.

* **Zsidó iskolából községi iskola.** Szabadkán a tegnaptartott községi iskolázók gyűlés elhatározta a zsidó iskola átvetelt, melyet községivé fog átváltatni.

* **Veszedelmes késszúrás.** Vasúrnán ez a Csapó-féle koresmában tünközben lany miatt összeveszt Muzsik Antal helybeli nyomdász segéde, Sláth Illes, egy asztaloslegényével. Sláth annyira dühbe jött, hogy két rantott s ellenfelet hasba szúrta. A seb nem életveszélyes. Sláthot békítétkék a kapitánysági dűtyiba.

* **Elfogott fegyene.** A sztanitsai esendőség a mitroviezi börtönből megszökött 3 évre elítelt Bradity Lázár szeptember 19-én elfogta. Bradity két hónap előtt szökött meg 16 fegyenecl a mitroviezi börtönből, s azóta folyton Sztanitsáson rejtőzködött.

* **Kigyólasság.** Karavánková Knöbl Ferencz jómódu parasztagda földjen egy déronay 18 éves juhász gyerek már többször legettetett. Mikor Knöbl köcsival földjére ment, rajtakapta a juhászgyereket, a mint megélt buzáján legeltek. Knöbl megzolgolóni akarván őt a tett kárért, szíret elvette. De a mint köcsijára fel akart szállni, a szuhanc hátulról egy fejbe bűtta kampós botjával, hogy Knöbl eszméletlenül özserogyott. Erre a köcsis urának segítségére siettek, s a mint lehajolt a válláért, a szuhanc őt is egy espással földre terítette. Idközben Knöbl magához tért, de a mint felvászorogni akart, a szuhanc meg kértött esapott fejére, úgy, hogy Knöbl még az nap sehoiben kimúlt, köcsisa élet-halál közt lebeg. Földművelők messziről az egész gýgyósságot látták, de midőn a helyszínre érkeztek, a juhász gyerek már elmenekült. A hodási esendőség — értesülven az esetről, rögtön Déronayra ment a juhász lakására, és elfogta a gýgyóssát, ki akkor éppen egész gondatlanul, mintha semmi sem történt volna, nyugodtan vascorált. Tetét bevalotta.

* **Kifogott hulla.** A Tiszából Martonoson m. hó 26-án egy polgári osztályhoz tartozó 27—28 éves, közepetermetű, kerek-arcu, barna szemű és szemöldökű, ritka fekete hajú, ép fogú és fekete korszakállu egyen ruhájba fogottot ki, kinek ruházatát fekete mellény, tarka ing, kockás barna nass nadrág és egysz cipő képezte. A szeiben talált iratokból valószínű, hogy az illető Szilbert Ferenc nevű szegedi államvasuti asztalos volt.

* **Szörnyű brutallítással** vádlottaknak az ó-becsei esendőség Perczel Koresmárosné által, Raffai Imre bojtárról 600 frtnak ellópassa miatt lett Perczelné vizsgálat alá vonva. Mifélt Szredszky vizsgálóbíró elé került volna, az ottani esendőriaktányán vétezt állítogt előleges kihallgatás alá, ahol annyira összeveszettek, hogy alig maradt testén egy sörtelet rést. Míelő járásosvros megvizsgálván a vádlottinót, és rajta tönyleg a vadallati kizás nyomait konstaltálta, ami annál hajmeresztőbb, mivel Perczelné már a 63. évet túlélődött aggnők közé tartozik.

* **Elgázolás.** Marinkovics nevű bérkocsis és hó 1-én Ujvidéken Ripik István Szkelvin nevű 11 éves fiút elgázolt.

POLITIKAI HIREK.

*. A honvédség 1890-ben. A honvédelmi kormány hivatalos adatai szerint a honvédség tettesleg állományában 1890. évre tervezett változásokat az 1890. évről képezte a következő adatok tüntetik föl: A gyalogság békeállománya 1889-ben 1443 tiszt és hivatalnok és 12,930 közlegény, 1890-ben pedig 1381 tiszt és 12,803 közlegény lesz. A lovasság békeállománya jelenleg 269 tiszt és hivatalnok s 2907 közlegény és lesz 1890-ben 268 tiszt és 2903 közlegény. A hadapród-tiszthelyettesek száma 1889-ben a gyalogságnál 387-tel, a lovasságnál 60-nal volt megállapítva, míg e számok 1890-ben 377-et, illetőleg szintén 60-at tesznek ki.

*. Az egyes adók kivétele. A hivatalos lap legújabb száma teszi közzé Wekerle Sándor pénzügyminiszternek terjedelmes rendeletét az egyes adók 1890., 1891. és 1892. évre vonatkozó kivételeinek megindítása tárgyában. A rendelet a munkalok előkészítésénél sorsosan szem előtt tartandó határidők kitűzésére, a munkaterv megállapítására és a kivétel különböző teendőire nézve ad utasítást a pénzügyi közegeknek.

*. Az igazságügyi reformok eszéjének szervezte, immár teljesen fekszik az igazságügyi miniszter asztalán. Czime: törvényjavaslat a polgári szóbeli eljárás behozataláról járásbíróiakkal s a főlebbeszérlő a törvényszékhöz. Mint a czimből kitetszik, a törvényjavaslat célja a járásbírói hatáskörökhez tartozó ügyekben életbejuttatni a szóbeli eljárást s ezen ügyek főlebbeszérlő formájára a kir. tabla helyét az első bírói kollegiumot, a törvényszéket tenni. A miniszter még a jelen ülészek alatt a képviselőház elé fogja terjeszteni e kiváló jelentőségű törvényjavaslatot.

CSARNOK.

Levél.

— Pósa Lajoshoz. —

Gyöngé az én dalom, nem ég örök lánghal,
A fénylő magasba csapogva nem szárnyal;
Kicsike mécses csak, szeliden lobogva,
Buzgadt világot vet pályafutásomra.
Lendíts meg lantodat, óh, dalok költője!
Égő lángra szívem hadd gyuladjon tőle.
Taníts meg dalolni, hogy zenjen a tájon,
Hogy a haza földjén ajkrolajka szalljon!

Ott álltal előttem már a bölcső mellett,
Dalaidra lelkem lágy alomba regett;
Fülemben gyűgyögdöt: Tente, baba, tente...
Betakart az álom ezersín lepelbe,
Leesőköltá szemem, elaludtam szépen,
Édes jó anyámmal ringató ölemben.
S mikor a nap felkelt életem ragyogva:
Főlebbredtem én is ébresztő dalodra.

Te veled jártam be a sík rónaságot,
Integtetek, hivatok a bokrok virágok,
Együtt örültem ott veled a lepének,
Tarka virágokról mézészédő méhek.
Elmulattam a sok csacsógó madárral,
Behintették utam »himnes dalvirágok!
S míg a dalvirágot sorba összeszedtem:
Tavaszi verőfény tündökölt felettem.

Fut az idő gyorsan, az idővel illan
Minden, ami édes gyermekálmomban.
Szívemet megfogta a világ varázsa.
Hazikölkéből kicsalt csalfa delibabja.
Futottam utána, soha el nem értem,
Jó anyám aggódva búslakodott értem...
Szép dalodra vissza vágytam az ölebe —
Alig ismertem rá oly sápadt volt képe.

Áldott kezét nagyon fölverte a munka,
Érzem, mikor arcom végig simogatta.
Megesőköltam százsor, megeredt a könyvem,
Hogy is hagyhattam el szegényt olyan könnyen?
Míntha azt suttogná a lombos akácza:
Minek is mentem én a zajos világba?
Vagy, ha már elmentem, mért nem hoztam onnan
Boldogságot, hogy azt anyámmal megosszam?

Nem hoztam örömet, édes boldogságot,
Csak lehulló reményt, eltiport virágot,
Szegény édes anyám sorsom úgy siratta,
Hogy a szíve is megszakadott alatta.
Majd szívárvány támadt könyözöd szemében.
Úgy örült, hogy ismét nyughatom ölemben.
Elbeszélte: mint várt egyre nap-nap mellett,
Kiált a kapuba, ahogy beestellett.

Aztán búcsút vettem jó anyámtól újra,
Járom az életet, hej, rögös az útja!
De te nálad többet nem szenvedtet senki:
Taníts meg a nehéz keresztet viselni!
Taníts meg szilárdan állni mint a szikla!
Hulljon rám szivedből az ég szikra,
Mely az élet baját csendő dalba önti,
S egy-egy kis örömet vidáman köszönti.

Doktor Ferencz.

Törvényszéki csarnok.

A kulai úrbéri ügy a büntető bíróság előtt
a kulai úrbéri választmány tagjai ellen $\frac{12}{1882}$ sz. a. tett feljelentés folytán.

(Vége.)

Mínthogy pedig az 1883. évi október 2-án általuk illeté-

lenül létesített alapítványi oklevél s az e körüli eljárásuk még sem maradtak titokban sőt a 10. alatt becsatolt tanúkhalgatási jegyzőkönyvben immár lit alatt ki is halgatott tanuk vallomásai folytán a megnevezett vádlók által létre hozott „alapítványi oklevél” lényegileg és tényleg hamisítványnak bizonyult — és a miként vádolt immár előadta, hogy panaszok vagy is a vádlók a kulai volt úrbéres birtokosok kizárólagos tulajdonát képező kulai úrbéri pénztár felett — ezen volt úrbéres birtokosok és jogutódai megkérdőztetése, meghallgatása, s erre adott bejegyzése nélkül tehát önkényileg állították ki alapítványi oklevelt, és kiállították daczára, hogy tudomásával bírtak annak, miszerint vádlottak törvényes megbízóinak vagyis a kulai volt úrbéres birtokosok kizárólagos tulajdonát képező „kulai úrbéri pénztár” ezen megbízóknak megkérdőztetése és egyenes hozzájárulása nélkül, jogszerű és törvényes eljárással alapítványt, igazságos jog érvek és csak is némi jogtisztel mellett soha sem vállalták, mert életükben minden egyébként és eltekintve az alapítványozási eszmétől kétségtelen: hogy a kulai úrbéri pénztár mint neve is mutatja, a kulai úrbérföld birtokosok s ezek jogutódainak kizárólagos tulajdonát képezi.

Már pedig ha az úrbéri pénztár a kulai volt úrbéres birtokosok, illetve ezek jogutódainak kizárólagos tulajdonát képezi, a mit kétségbe vonni nem lehet, — ugy ebből kifolyólag világos és kétségtelen, hogy az úrbéri pénztárnak alapítványozása vagy alapítványi czéllal fordítása csak is a volt kulai úrbéres birtokosok mint tulajdonosoknak törvényes hozzájárulásával lehetséges, — nem szenvedhet tehát kétséget, hogy a tt. jónes úrbérföld birtokosok megkérdőztetése és hozzájárulása nélkül, tehát mellőzésükkel létesített alapítvány és ez iránt illetéktelenül és jogtalanul kiállított alapítványi oklevél jogtalan és törvényellenes azért, mert idegen tulajdon felett intézkedik, mely jogtalan intézkedés sarkalatos törvényeinkbe ütközik és a magántulajdon szentségét sérti.

Ily a középkort jellemző módon, a kulai volt úrbérföld birtokosokat úrbérpénztári vagyonukról úgy szólván erőszakkal megfosztani pedig nem lehet, minthogy valamely idegen vagyon ilyeszerű jogtalan elcsatolása és elhárítása — egy az enyim és tied közti tulajdon iránti helyes jogérzékkel bíró jóállamban, a vagyon és tulajdon szentségének világos megsértésével történhetik csupán;

miért is vádolt méltán kérdezheti most már, kik követtek e tehát büntetőendő esekelményt?

Azok-e, kik megbízatásukhoz hűen a volt kulai úrbéresektől 1864-ik év július 25-én lett törvényes meghatalmazatásuk tartalma szerint, jogosan sőt kötelegszerűen jáltak el, a midőn megbízók érdekében és javára hozott úrbérválasztmányi határozataikhoz folytonos ragaszkodással védelmezték és védelmezik meghatalmazóik sajátos magánügyi érdekeit és vagyonukat a közigazgatási hatóság jogtalan támadásai és illetéktelenül hozott intézkedései ellen?

vagy nem-e éppen azok a büntetettek, kik mint vádlók, a nélkül, hogy a volt úrbéresek részéről bármik tekintetben is meghatalmazással bírnának, még is ezek rovására s egyenes megkárosításukra irányuló törekvéssel még pedig a volt úrbéresek legnagyobb részének ellenére, és nyílt tiltakozása daczára is, egy úgy nevezett kezelő bizottsággal alakulva saját külön anyagi érdekeik elérése végett, a volt úrbérföld birtokosok tulajdonát képező úrbéri pénztár felett milyent a vádlók soha sem szereztek, soha sem is kezelték, ez iránt alapítványi oklevél kiállítására vállalkoztak, és tényleg ki is állították, s hogy ebből büntetőendő esekelményüket eltakarhassák, a mesebeli Farkasoz illően még ök léptek vádolókként jó eleve, a törvényesen és jogosan működő úrbérválasztmányi tagok ellen, ezeknek becsületes és kötelegszerű eljárásaik miatt.

Ugy hiszi vádolt, hogy az elmondottakkal és a becsatolt iratokban foglaltakkal megfekt mindazokra, kiknek megválaszolására mind vádolt felhiva lett, — a mi még elmondani való, az majdan nyílt helyen vagy is a végtérnyalás alkalmával hozandja napfényre — mert annyi zaklatás után, nem akar senkinek adósa maradni; miért is arra kéri vádolt a Tekintetes kir. fenytő Törvényszéket, hogy a végtérnyalást ezek iránt minél hamarabb kitűzni sziveskedjék.

Kulán 1888. évi február 17-én.

Vaally István.

Közgazdaság.

— („Az Anker” élet és járadék biztosító társulat.) Ezen társulat minden biztosítással foglalkozik, mely az ember életére vonatkozik u. m. a.) biztosítással az ember életére és kiházasítási biztosítással; b.) halálesi biztosításokkal és viszont biztosítással a halálesiért teljesített befizetésekért; c.) járadék biztosításokkal nyereményrész biztosítással. — A nyereményzsaléka 1888-ban: a.) telélesi esetekben kifizetésekre került biztosítások után a biztosított tőke 25.066 % -ra rugott; b.) a halálesi biztosításoknál a az évi díj 25 % -ára; c.) az 1888-ban liquidált társulások eredménye 63, % a kamatok kamataival. Reszvénytőke és biztosítási alap 1888 decz. hó 31-én frt. 36.471.934.03. Az utolsó évi jelentés szerint a biztosítási állomány 1888 decz. hó 31-én frt. 173.697.929.88 tőke és 52.079.40 járadék volt. Kifizetések: halálesetekért 1888 decz. hó 31-ig frt. 16.850.886.04, telélesi esetekben liquidált biztosítások után 1871—1889-ig frt. 45.027.372.86 összesen frt. 61.878.258.90. — Vezérképviseletőség Magyarország részére Budapestben a társulat házában, Giazellert 6. szám Anker udvar. — Képviseletőség Zomborban: Spitzer Bernát úrnál. 4—4

Nyilatkozat.

Mióta a belügyér szigoruan rendelte el, hogy minden község tüzfeszkendővel lássa el magát, a tüzfeszkendő-gyárak között a tisztességet sértő verseny keletkezett. Erre vonatkoznak az alábbi sorok:

Nyilatkozatunkra Breuer Szilárd ur válaszolt. Válasza igen helyesen: rövid. De nem az, a mit mi attól vártunk, ki a bizott-

ság nevében, vagy a helyett válaszolni fog. Mi ugyanis azt kívántuk volna tudni, hogy mi indította a bizottságot arra, miszerint a tüzfeszkendőket közgyűlés által a bíráló bizottságra kötelezővé tett bírálati szabályzat minden lényeges pontját mellőzte? — Miért nem mérte fel az anyag szállított, me a versenyre becsajított feszkendő minőségét vacuummérlettel, manométerrel és dianométerrel? — Miért nem mérte fel a szállított víz mennyiségét stb? — Beuer urnak, ki a feszkendőkről könyveket is ír — lehetetlen nem tudnia, a mit ma már mindenki tud, hogy ezen eszközök nélkül — egy feszkendő minőségét felül — szakszerű, alapos véleményt mondani nem lehet, annál inkább, minthogy ezen szabályzatot ó maga is beírta saját ugynevezett tüzföldi zsebkönyvébe. Neki tehát még azon melegség sem lehet, hogy arról nem bírt tudomással. És ha bírt tudomással, mi indíthatta arra, hogy ezeket mellőzte? Állítólag ok nélkül a fa levele sem mozog. De még arra is kíváncsiak voltunk, hogy miért állított a Tarnóczy-fele gépész 10 tüzföldt, s miért a Geitner-fele szintén 100 mm-es gépész 14 tüzföldt mezbe bújattott Geitner-fele gyári munkást? Erre válaszolni Breuer ur lett volna a legilletékesebb, mivel ő nemesak a jury tagja és jegyzője volt, de ő rendezte tulajdonképen az egész ugynevezett próbat, melynél kizárólag ő rendelkezett. A tényeket válaszában nem tagadja; de hiszen azt, a mi az Isten szabad ege alatt több száz tüzföld megbotrányozására történt, nem is tagadhatta volna. Helyes volt tehát a tényt beismernie. De talán az illem mégis csak megkövetelte volna, hogy ezen flagrns szabálytalanságok és látszólag részrehajló eljárás mentésére találjon valami indokot. Már legalább elmondhatta volna, hogy a tüzföld bíráló bizottság nem tudott szerzeni manométert, vacuummérlet, dianométert, a víz felmérésére litert, vagy kilos mérlegeket stb. Erre mi ugyan azt válaszoltuk volna, hogy ezekkel szivesen szolgáltunk vala. Továbbá elmesélhette volna, hogy a Geitner-gyár 14 nyomorúkját választotta ki és azok nem akarván magukat megérletetni — tényleg csak annyi erőt fejtettek ki, mint a 10 idegen Hercules stb. stb. De hat ró néve az mind nem bír fontossággal. Mit neki a bíráló bizottság korrek eljárása! Mit neki a tüzföldtől tekintélye, hírneve! Ezzel ő tehát nem foglalkozik. Beuer urra, úgy mint a verseny alkalmával, ugy ma is csak az látszik fontosnak lenni: hogy a Geitner-cég kapta az első díjat: utána egy hosszú pauza, és csak azután kapott, szerinte, még Tarnóczy valami legesleg utolsó díjat; vagyis Geitner cég egy tündökölt a többi felett, hogy azok még csak árnyékát sem érték — a hasból megogett bírálat alapján. Hogy ki mit kapott, — azt mi eddigi csak a lapokból tudjuk; mert bíráló bizottság mi eddigi gyakorlat ellenére jónak látta bírálatának eredményét a helyszínén elhallgatni. Reánk nézve ez mellékes kérdés, mert hiszen a gép minőségén a bírálat szerencsére nem változtathat és a közönség gyakran tapasztalta, hogy voltak esetek, midőn a legelső díjat nyert gép nem a legjobb. Sőt — öszintén mondom — nem is szerették volna, ha ily szabálytalan eljárás segélyével a Tarnóczy gyár kapta volna az első díjat.

Mindenképen, ki Breuer ur választ olvasta, feltűnt, hogy ő jónak látta ezen alkalmat is felhasználni egy hatalmas reklamára. Kutattuk tehát többen ennek okát, míg végre ráe jöttünk. Ugyanis, közönség forog a f. évben kiadott, ugynevezett tüzföldi zsebkönyve, melynek szerkesztői és kiadói Köhler István, Beuer Szilárd és Kálmán Géza urak. Ez utolsót nem ismerjük. De hát mi van ebben — kéri a be nem avatott; mert kevesen tudják, hogy ezen Köhler István ur a Geitner és Ransch feszkendő gyáranak jelenlegi tulajdonosa; Ransch ur veje (Geitner ur a zsegből kilépett). Breuer Szilárd társ kiadó ur pedig ugyanazon bíráló bizottsági tag, ki saját társa Köhler István feszkendője javára és Tarnóczy hátrányára bíráskodott. Most pedig Köhler ur javára reklámot. Ezeket tudva, természetesen fog feltűnni, hogy miért érdekel Breuer urt csupán azon kérdés, hogy a Geitner cég mennyivel nagyobb díjat kapott. Mi és a nagy közönség ez nem törődünk. Előtünk a tárgyilagossággal lebeg. Felháborodott igazságszeretünk a felett, hogy oly méltó testület nevében, a milyen az országos tüzföldtől — ily dolgok történhetnek. Természetesen azoknak tudtán kívül, kik annak élén állnak. Bizonyosan lesz gondjuk ró, hogy ez jövőben ne ugy legyen. Nehogy pedig valaki azt higgye, hogy ezen ugynevezett tüzföldi zsebkönyv valami ártatlan szakkönyv, felkerjük az érdeklődőket annak megtekintésére Márkus Samu könyvnyomdájában, esetleg a mi iródkánkban (váci-körút 78. sz. a.) hol ezentul egy példány, ha főnkünk beleegyeznek, közszemlére lesz kitéve — talmi arany rámban. Nevezetes kis mű, ez ehhez hasonlóan a reklámok hazájában, Amerikában, is csak ritkán tudnak előállítani.

Csak annyit említett meg róla, hogy hirdetései között csak egy feszkendőgyár található, az az azután kiadó: a Geitner és Ransch cégnek 9. mond kilene egymásután következő lapon van reklám-hirdetése. De magában a szövegben sem feledkeztek meg róla, illetőleg magukról a társ-kiadó urak, mert a 152, 154, 156, 158, 161, 164 lapján ott díszelge a Geitner gyárnak helyisége. A 184. laptól a 190. lapig reklám készítették a kizárólag Geitner cég által képviselt Grether-Wette-fele kapes számbára és elhallgattatik az ennél jobb Rott-fele hazai kapes, melyet a tüzföldtől közönség amannál jobbnak ítélt. Ezen leplezetlen reklámokon kívül majd minden sor egy leplezett reklám. A 273. lapos pedig a miniszterium ajánlatával szemben az állítatik, hogy Tarnóczy Gusztáv feszkendőgyáros nem létezik, tehát nem is ajánlható, (nehogy valamiképen a Geitner gyárnak versenyt csinálhasson). Már akkor gyanusnak látszott ezen tulbuzgóság, mert hiszen ha a kiadó urak csakugyan a hitben éltek, hogy a Tarnóczy gyár nem létezik, akkor hát miért pazarolták rá a tenát és papirost? Kézzel foghatólag más ezélt rejtett tehát ezen állítólag nem létező rém elleni küzdelem; mert mai nap nem szokás már a boszorkányok ellen — melyek nem léteznek — küzdeni. Minthogy tehát mégis jónak látták ellene sikra szállani, legalább nem valószínű, hogy létezéséről nem volna tudomásuk. Gyanusnak tűnt fel, hogy tüzföldtől közegek — egy újonnan létesült gyár ellen keztek, hol elkezeredett, hol leplezett harezot; mert az elfogulatlan, buzgó tüzföldtől örömmel kellett volna üdvözölnie minden vállalatot, mely az eddigieknek segélyére lehet a külföldi verseny leküzdésénél,

